TERVE KOTIELÄIN

Vaikka vasikka ei ole rahallisesti arvokas, haluan hoitaa sen hyvin. Se on arvostusasia. **MAIDONTUOTTAJA ELINA KUUSISTO, ORIVESI**

Hyvän vasikan kasvatus alkaa jo lehmän umpikaudella

Ensimmäiset tunnit ja päivät ovat vasikalle tärkeimpiä. ”Silloin luodaan pohja, jonka ansiosta vasikka kestää tulevat rasitukset”, Elena Kuusisto sanoo.

MARKKU VUORIKARI

Vasikoiden terveyttä ja käyttäytymistä seurataan Kuusistojen tilalla jatkuvasti.

ORIVESI (MT)
Vasikan kasvatus ei ala syntymästä, vaan jo ennen sitä, maidontuottaja **Elena Kuusisto** Orivedeltä sanoo.

Elena ja **Sakari Kuusiston** tilalla lehmät pannaan ajoissa umpeen, jotta niille jää riittävästi lepoaikaa.

Umpikaudella huolehditaan lehmän kuntoluokasta. Eläin ei saa olla liian laiha, mutta ei liian lihavakaan, Elena Kuusisto korostaa. Lihavuus johtaa helposti poikimavaikeuksiin ja rasittaa lisäksi jalkoja.

Riittävä ja tasapainoinen kivennäisruokinta on umpikaudella tärkeää, Kuusisto muistuttaa.

Silloin on myös hyvä hetki laittaa sorkat kuntoon, jotta niistä ei koituisi ylimääräistä rasitetta poikima-aikaan.

Kuusistojen tilalla käy sorkkahoitaja lähes joka toinen kuukausi. Tilalla on oma sorkkahoitoteline, mikä varmistaa sen, ettei herkästi tarttuva sorkan ajovälitulehdus kulkeudu karjaan muilta tiloilta.

Tiineet hiehot ja umpilehmät viettävät Kuusistojen tilalla koko kesän ulkona.

Muutkin lehmät pääsevät halutessaan ulkoilemaan pihatosta. Usein ne kuitenkin valitsevat sisälle jäämisen.

Puhdas ja pehmeä alusta

Elena Kuusisto korostaa, että poikivalla lehmällä on oltava siisti, puhdas ja runsaasti kuivitettu alusta.

Tilalla syntyy vasikka lähes joka päivä, joten poikimisia ei vahdita vieressä koko ajan.

”Jos illalla näen, että lehmä poikii kohta, vahdin sen kyllä, mutta muuten en käy navetassa yöllä. Teen 12-tuntista päivää, joten yö on varattu nukkumiselle.”

Vahtimatonta aikaa navetassa on melko vähän, sillä illan viimeinen tarkastuskierros tehdään kello 22–23 ja aamun ensimmäinen kuudelta.

Alku on tärkein

Ensimmäiset tunnit ja päivät ovat vasikalle tärkeimpiä. ”Silloin luodaan se pohja, jonka ansiosta vasikka kestää tulevat rasitukset”, Elena Kuusisto korostaa.

Vasikka viedään aina emän eteen nuoltavaksi. ”Tästä ei tingitä, siitä Elena pitää huolen”, Sakari Kuusisto sanoo.

Uusi tulokas saa mahdollisimman pian ternimaitoa, ja nimenomaan oman emän maitoa. Sitä annetaan niin pitkään kuin sitä riittää. Sen jälkeen vasikka saa vielä mahdollisuuksien mukaan toisten lehmien ternimaitoa.

Ensimmäisen juoton sopivasta määrästä on monta mielipidettä. ”Koulussa opetettiin, että kaksi litraa, joku taas antaa kuusi litraa vaikka väkisin”, Elena Kuusisto toteaa.

Kuusistoilla määrä on 2,5 litraa juottokertaa kohti.

Väkisin vasikkaa ei juoteta. ”Ainoastaan ripuloivia vasikoita on joskus letkutettava, vastasyntyneille sitä ei meillä tehdä.”

Vasikan opettaminen voi joskus viedä aikaa. ”Palkattu työntekijä malttaa keskittyä jokaiseen vasikkaan. Etenkin **Kerli Tammilla** on valtava rakkaus pikkuvasikoita kohtaan ja se näkyy kärsivällisyytenä juottaa ja hoitaa niitä”, Elena Kuusisto sanoo.

Maitoa annetaan tuttiämpäristä kolme kertaa päivässä.

3-viikkoisena automaatille

Kolmiviikkoisina vasikat siirtyvät yksilökarsinoista ryhmään ja juottoautomaatille.

”Siirron voisi tehdä aiemminkin, mutta kasvu on ternimaidolla parempi.”

Ryhmäkarsinassa vasikoille on vapaasti tarjolla nappuloita ja kuivaa heinää.

Iglukasvatusta Kuusistot eivät ole harkinneet. ”Koen, ettei se ole suomalainen juttu. Meillä on liian kylmä”, Elena sanoo.

Vasikoiden terveydentilaa seurataan jatkuvasti. ”Tarkkaillaan, ovatko ne juoneet tutilla, onko ripulia, millainen karva eläimellä on, vaikuttaako se iloiselta ja terveeltä vai kenties apaattiselta. Jos ongelmia havaitaan, niihin pyritään tarttumaan nopeasti.”

Maidon laatu vaihtelee

Elena Kuusisto tietää, etteivät ternimaidon väri ja paksuus välttämättä kerro sen laadusta eli vasikalle tärkeistä suoja-aineista.

”Joillakin lehmillä on maidossa hyvin vähän vasta-aineita, ja se voi olla syy joidenkin vasikoiden heikkenemiseen.”

Hän aikookin hankkia mittarin, jolla ternimaidon laatu selvitetään.

Rokotus ripulia vastaan

Kun vasikkamäärä tilakoon kasvaessa lisääntyy, myös yskä- ja ripuliongelmat yleistyvät, Elena Kuusisto toteaa.

Ennen poikimista annettava Lactovac-rokote on hänen mukaansa vähentänyt vasikoiden ripulia selvästi. ”Kallistahan se on, mutta toimii.”

Vasikkaliikenne pelaa

Nyt, kun tilalla ei enää tarvita kaikkia hiehoja uudistukseen, heikompia lehmiä siemennetään paljon liharodulla.

Välitykseen menevät vasikat ilmoitetaan Atrialle heti syntymän jälkeen. Eläinten noudoissa ei ole ollut viiveitä.

Kuusistoille on kunnia-asia, että tilalta lähtee vain hyväkuntoisia vasikoita. ”Jos napa on tulehtunut tai eläimellä on ripuli, se jää odottamaan tervehtymistä ja seuraavaa kuormaa.”

Nupoutus nukutuksessa

Tilalle jäävät lehmävasikat nupoutetaan aina nukutuksessa. Lisäksi eläinlääkäri antaa niille kipulääkkeen, joka helpottaa toipumista.

”Tästä käytännöstä meillä ei luovuta. Nupoutus oli ennen todella raskasta ja vastenmielistä. Tämä on vaivatonta ja kaikkien kannalta miellyttävää.”

Hyvä hoito on arvovalinta

Elena Kuusisto kertoo koulutuksissa kuulleensa kommentin, jonka mukaan vasikkaa kohti saisi tilalla kulua vain 15 sekuntia päivässä.

”En ymmärrä tuollaista asennetta. Vaikka vasikka ei ole rahallisesti arvokas, haluan hoitaa sen hyvin. Se on arvostusasia. Ei raha kaikkea sanele.”

SATU LEHTONEN

Automaatti annostelee jokaiselle vasikalle sopivan määrän juomaa.

20 vuotta rakentamista

ORIVESI (MT)
Elena ja **Sakari Kuusisto** ovat viettäneet ”20-vuotistaiteilijajuhlaansa” maidontuottajina. He ostivat Sakarin vanhempien tilan vuonna 1992.

Liikkeelle lähdettiin 20 lehmällä ja 22 peltohehtaarilla.

90-luvun puolivälissä parsinavetta laajennettiin 50 lehmälle. 2003 rakennettiin ensimmäinen robottipihatto ja 2010 toinen, kahden robotin pihatto.

Kahden robotin pihatolle haettiin lupaa jo vuonna 2000, mutta rahoitusta ei silloin irronnut, koska pankki- ja virkamiehet pitivät sitä utopistisena ideana.

Viime syksynä rakennettiin 2 000 neliön viileä halli nuorelle karjalle ja umpilehmille. Tänä syksynä saatiin valmiiksi kolme läpiajettavaa laakasiiloa, joihin mahtuu 5 800 kuutiota rehua.

200 lypsävää

Lypsäviä on nyt 200 ja keskituotos 10 000 kiloa.

Vanha parsinavetta toimii ”huomio-osastona” poikiville, umpeenmeneville ja muille erityistä huomiota tarvitseville.

Navetassa on kaksi vakituista ulkopuolista työntekijää. Kuusistot ovat erittäin tyytyväisiä heidän ammattitaitoonsa ja sitoutumiseensa.

Peltoa Kuusistojen hallinnassa on 135 hehtaaria, josta alle puolet omaa. Lisäksi tilalla on erilaisia rehuntuotantosopimuksia, joiden ansiosta rehut korjataan yhteensä 330 hehtaarilta. 30 hehtaaria alasta on laitumena ja 20–30 hehtaarilta korjataan kuivaheinää.

Kaikki peltotyöt tehdään itse.

Työvoimaa riittää omasta takaa. Perheessä on neljä lasta, joista ainoastaan nuorin, lukiolainen, ei ole kiinnostunut maataloudesta.

Omat lapset ja vävy ovat osaavia ja innostuneita konemiehiä, joten rehunteko sujuu aina.

Tytär **Rosita** työskentelee tällä hetkellä tilalla, samoin yhden pojan morsian. Molemmilla on suunnitelmissa agrologiopinnot.

Pojista **Jussi** on valmistunut Ilmajoen maaseutuoppilaitoksesta ja **Juho** valmistuu ensi kesänä Osaran maaseutuoppilaitoksesta.

”Tulevaisuus tuntuu hyvältä ja turvatulta”, Kuusistot sanovat.

SATU LEHTONEN

VAAKAMYYNTI
VAAKAVAUNU
max. 300 kg
Tehokkuutta ja tarkkuutta eläinten punnituksiin ja ruokintaan
Kysy lisää!
Ismo Tuominen, Lahti
03-781 7470, 0400-197 344
info@vaakamyynti.fi

Päivän uutiset myös verkkolehdessä.
Tilaa lukuoikeus näköislehteen ja arkistoon: maaseuduntulevaisuus.fi
MAASEUDUN TULEVAISUUS

Pelma mukana KoneAgriassa osastolla B132. Tervetuloa!
Pelma Oy 40v
www.pelma.fi
KRAIBURG
KoneAgriassa testattavana mm. seuraavat Kraiburg-matot:
• WINGFLEX
• KIM LongLine
• KKM LongLine
• Kura P
• Pedikura P
Esittelyssä myös navettalaitteita ja -tarvikkeita, esim. yhdistelmäkone Bobman.
La Buvette -vesituotteet jälleen valikoimassamme - tervetuloa tutustumaan!
Osastollamme nähtävillä laaja valikoima laadukkaita sorkanhoitotuotteita.
Pelma Oy puh. 020 755 1220 www.pelma.fi tilaukset@pelma.fi

Tyytyväinen vasikka kasvaa olkipatjalla

NOKIA (MT)
Nokialaisen **Mika Honkiniemen** vasikkakasvattamo ylsi viime vuonna huipputuloksiin, yli 1 000 gramman keskimääräiseen päiväkasvuun. Mitä Honkiniemi tekee paremmin kuin muut?

”Ehkä erona ovat kylmäkasvatus ja olkien käyttö”, Honkiniemi arvelee.

Hänen mielestään vasikka ei voi hyvin ritilälattialla. ”Se rajoittaa niiden liikkumista. En ole koskaan nähnyt vasikan juoksevan ja peuhaavan ritilöiden päällä.”

Hän toteaa, että vasikan hyvinvointi on tärkeämpää kuin oman työmäärän minimointi.

Kun vasikalla on kuiva makuualusta ja riittävästi ruokaa ja juomaa, se pärjää hyvin kylmässäkin, Honkiniemi sanoo. Kasvattamojen yleisin kiusa, vasikkayskä, pysyy kylmässä helpommin aisoissa.

Uusi kasvattamo rakenteilla

Honkiniemi vuokrasi tilan vanhemmiltaan 2006. Sukupolvenvaihdos tehtiin viime vuonna.

Omaa peltoa on nyt 45 hehtaaria ja vuokramaita runsas 20 hehtaaria.

Lypsylehmät lähtivät tilalta jo vuosia sitten, sonnit 2005 ja villisiat 2006.

Honkiniemi pohti, miten pienehkö tila antaisi elannon. Laskelmat emolehmätuotannosta eivät vakuuttaneet.

”Vuonna 2008 päätin ottaa kokeeksi 32 vasikkaa. Ja tykästyin tähän hommaan.”

Nyt kasvamassa on 150 eläintä ja pohjatyöt 360-paikkaista uutta kasvattamoa varten tehty.

”Se on sopiva näillä hehtaareilla. Saa rehut omilta pelloilta.”

Vapaa juotto ja ruokinta

Ternivasikat tulevat kasvattamoon 2–3-viikkoisina ja noin 50-kiloisina. Eläimet lähtevät loppukasvattamoihin 150–170 päivän iässä ja keskimäärin 220-kiloisina.

50 vasikan erä majoittuu ensin vanhasta parsinavetasta tehtyyn juottamoon. Joitakin eläimiä täytyy varta vasten opettaa tutille, mutta useimmat ovat oppineet sen jo lähtötiloillaan.

Maitojauheesta tehtyä juomaa on tarjolla vapaasti. Sitä kuluu 600 litraa päivässä.

Myös täysrehua, heinää ja vettä on saatavana mielin määrin.

6–7 viikon jälkeen juotto katkaistaan kerralla ja eläimet siirtyvät teinikarsinaan. Ne huutavat muutaman päivän, mutta useimmilta siirtyminen kiinteään rehuun käy sujuvasti.

Teineille on tarjolla täysrehua, esikuivattua säilörehua ja vettä, vapaasti niitäkin.

14 viikon tilalla olon jälkeen täysrehun sekaan lisätään omaa viljaa. ”Siten saadaan kustannuksia hiukan alemmas.”

Toiveena liharoturisteytykset

50 vasikan erässä on yleensä vain 2–3 liharoturisteytystä. Honkiniemi toivoo, että liharotuja käytettäisiin enemmän. ”Niillä on paljon enemmän kasvupotentiaalia. Ne olisivat etu koko ketjulle.”

Toinen toive on, että vasikoita katsottaisiin jo lähtötilalla kriittisellä silmällä. ”Pahimmassa tapauksessa huono vasikka sairastuttaa koko 50 eläimen erän.”

Parin viime vuoden aikana vasikoiden kunto on Honkiniemen mukaan ilahduttavasti parantunut. ”Oravannahkoja” eli polvenkorkuisia, luuta ja nahkaa olevia vasikoita ei enää juurikaan näe.

Toki joukossa on edelleen pieniä, huonon alun saaneita vasikoita. Ne syövät katetta joka vaiheessa, Honkiniemi sanoo.

Hän itse pyrkii siihen, että loppukasvattamoon lähtee vain hyviä ja terveitä eläimiä.

Taudit pysyneet kurissa

Vasikkayskä on Honkiniemen kasvattamossa ollut toistaiseksi ainoa ongelma. Keskimäärin neljä vasikkaa 50 eläimen erästä pitää lääkitä.

Kuumemittari on terveyden seurannassa paras apu. ”Jos vasikan lämpö nousee huomattavasti, yleensä se on viikon sisään yskässä”, Honkiniemi kertoo.

Saapuvilla vasikoilla on silloin tällöin napatulehduksia, mutta olkikuivike auttaa niiden paranemista.

Tarttuvilta sorkkatulehduksilta on vältytty.

SATU LEHTONEN

MARKKU VUORIKARI

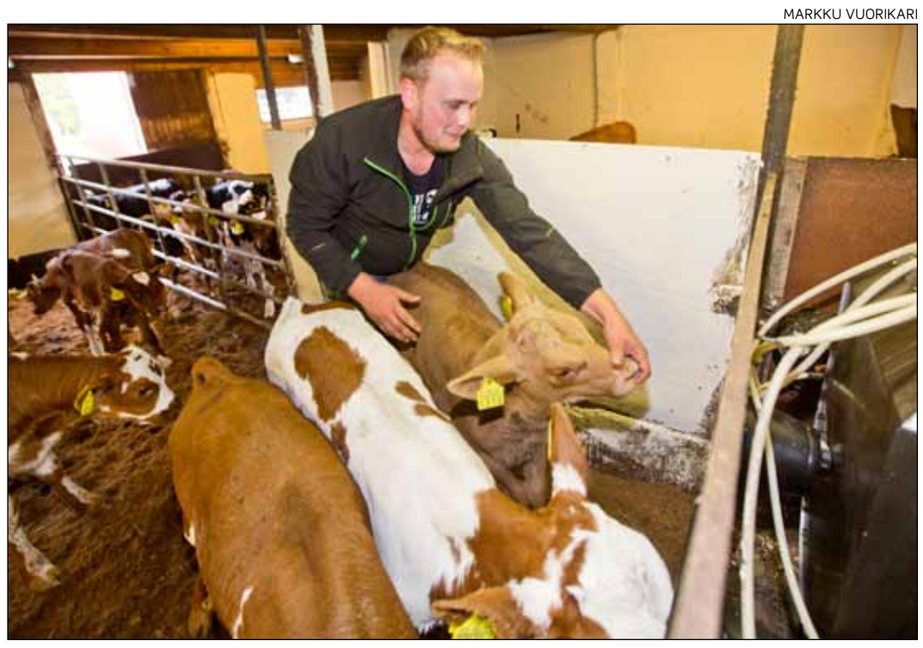

Joitakin vasikoita joutuu opettamaan tutille, Mika Honkiniemi kertoo.

Honkiniemen kasvattamossa vasikoilla on alustanaan kunnon olkipatja.